

8. A könnyűzene szerepe a *Csinibaba* és a *Liza, a rókatündér* című filmekben

A tanulmány rövid összefoglalása: „A tanulmány két, 17 évnyi különbséggel rendezett magyar zenés filmet, a *Csinibabát* (Tímár Péter, 1997) és a *Liza, a rókatündért* (Ujj-Mészáros Károly, 2014) hasonlítja össze a kollektív érzékenység, hovatartozás és egyéni boldogulás filmzene által is jelölt különbségeinek azonosítása érdekében. Míg a *Csinibaba* egy jól meghatározott kommunista múltban játszódik, közösségi emlékeket ébresztő retró kosztümökkel és magyar zenével, a *Lizát* egy friss, minden kommunista referenciától mentes ‘buborékeffektus’ jellemzi. A *Csinibabában* a zenés felvételek egyszerre tematizálnak és ébresztenek fel egy három generációt érintő nosztalgiát és ekként a közösségi kohézió eszközévé válnak. Ezzel szemben *Liza* főszereplőinek paradox zenés nosztalgiája (elvágyódása) az egyéni izoláció tünete egyben, ami ezt a filmet más kortárs, a politikai és gazdasági rezsimek közé szorult nemzedék melankolikus tehetetlenségét tematizáló kortárs magyar filmekkel rokonítja.” (Király Hajnal)

Keretben: Király Hajnal

„A két filmben bemutatott, zenével segített megküzdési stratégiák különbözőek: a *Csinibabában* a zenés jelenetek egy tágabb közösséghez való kapcsolódást, a *Lizában* a befordulást és az izolációt szolgálják. A *Lizában* már nyoma sincs a *Csinibaba* nemzedéki nosztalgiájának. A japán és finn popzene (pontosabban finn westernballadák) retró stílusának semmi köze sincs a kollektív emlékezethez és a közösségi kapcsolódáshoz, sokkal inkább az elvágyódáshoz egy távoli, elszigetelt helyre, amit a dalszövegek különleges nyelve is hangsúlyoz. Míg a *Csinibabában* a zene nosztalgiát generál, az otthonra emlékeztető jel (Boym 2001: 4), a *Lizában* az otthon mint olyan megszűnt létezni: Liza egyedül él egy furcsa, a magyar hatvanas és hetvenes évek relikviáival teli, örökölt lakásban. Ez a romos hely az előző generáció terhes örökségét képviseli Liza számára, aki épp a történet elején tölti be harmincadik életévét.”

(Király Hajnal: A popzene mint a nosztalgia és a melankólia alakzata: *Csinibaba* és *Liza, a rókatündér*. *Apertúra*, 2018. nyár.

<http://uj.apertura.hu/2018/nyar/kiraly-a-popzene-mint-a-nosztalgia-es-a-melankolia-alakzata-csinibaba-es-liza-a-rokatunder/>)

Kérdések:

Milyen hasonlóságok és különbségek fedezhetőek fel a *Csinibaba* és a *Liza, a rókatündér* című filmek popzene-használata között?

Hogyan jelenik meg a fetisizmus a *Csinibaba* és a *Liza, a rókatündér* című filmekben?

Milyen kollektív tapasztalatok jelölésére szolgál a könnyűzene a *Csinibaba* című filmben?

Kreatív feladat:

Keress egy idegen nyelvű könnyűzenei dalt (olyan idegen nyelven, amelyet egyáltalán nem beszélsz), és a tempója, hangulata alapján gondold el, hogy milyen filmjelenetben és hogyan használnád fel! Vázold és indokold meg két írott bekezdésnyi terjedelemben az elképzelésedet!

Ajánlott olvasmányok:

Theodor W. Adorno: Fétiskarakter a zenében és a zenei hallás regressziója. In *Zene, filozófia, társadalom*. Budapest, Gondolat, 1970. 227-274.

Stóhr Lóránt: A közönségfilm lehetőségei Magyarországon. filmkultura.hu, URL:

<http://filmkultura.hu/regi/articles/films/csinibaba.html>

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE